

LETO—YEAR XII.

Cena lista
je \$4.00.Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., ponedeljek, 22. septembra (Sept. 22) 1919.

Subscription \$4.00
Yearly.

STEV.—NUMBER 223.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

VELIKA JEKLARSKA STAVKA JE DANES V POLNEM TIRU PO VSEJ AMERIKI.

**Več kot pol milijona delavcev v jeklar-
nah in železarnah od Atlantika do
Pacifika je odložilo orodje v velikem
boju za priznanje organizacije, ose-
murnega delavnika, večje mezde in
drugih pogojev.**

(ROJAKOM. — Ker je v jeklar-
ski in železarski industriji širom
Amerike na tisoče slovenskih de-
lavcev, ki bodo prizadeti v seda-
nji stavki, bo "Prosveta" prina-
šala dnevno kolikor mogoče za-
nesljive vesti iz vseh stavkovnih
krajev. Stara izkušnja nas uči, da
se na vesti v meščanskih dnevni-
kih ni zanašati, zato prosimo slo-
venske štrajkarje, ki so naročniki
našega lista in člani S. N. P. J., da
nam iz vseh mest dnevno poročajo
o resničnem položaju. Ni treba
dolgih poročil; poročajte na "kra-
tko, magari samo na dopisnici. U-
redništvo bo hvalečno sprejelo
vsa poročila, kajti mi hočemo pri-
našati resnico in podpirati delav-
ce v njihovem pravičnem boju. —
Obenem opozarjamo slovenske de-
lavce, da se zadržijo povsod mirno
in dostojno v teh resnih dnevih.)

Pittsburgh, Pa., 21. sept. — Sre-
dišče jeklarske industrije v Zdru-
ženih državah Pittsburgh je danes
središče največjega boja med de-
lom in kapitalom, kar jih beleži
zgodovina Amerike. Delavski orga-
nizatorji zbirajo delavce trumo za
popolno stavko. Poročila o stali-
šču družb so v konfliktu; nekateri
poročajo, da bodo družbe po-
kušale obratovati tovarne, drugi
pravijo, da jeklarski magnati ne
bodo iskali stavkokazov, pač pa
bodo čakali nekaj dni, da vidijo,
kako se obnese stavka. Če se veči-
na delavcev ne vrne na delo, bo-
do tovarne zaprli. Oblasti v Pitts-
burghu so že večerjaj zapisle 10-
000 pomožnih policajev (deputi-
šerifov). 200,000 delavcev je pri-
zadeti v Pittsburghu.

Pittsburgh, 21. sept. — V North
Clariton je državna policija raz-
gnala shod katerega so stavkarji
obdržali. Posluževala se je ko-
ličkov in ranjenih je več oseb.
Aretirali so nad 16 oseb.

Od policajev ni nihče ranjen,
akoravno trdijo, da so jih delavci
napadli in obmetavali z kamen-
jem.

William Z. Foster, tajnik orga-
nizacijskega odbora je poslal
odprt protest guvernerju radi tega
nasilnega postopanja napram
mirnim delavcem.

Najeti stražarji so pričeli že na
več krajih izživati delavce.

V Glassport je krajevna polici-
ja istotako razgnala delavce, ko so
hoteli obdržati svoj shod. Aretirali
so dva inozemca, ker se ni-
sta takoj umaknila.

Chicago, Ill. — 21. sept. — John
Fitzpatrick, predsednik odbora,
ki vodi stavko, se je v soboto vr-
nil iz Washingtona. Izjavil je, da
se odzove stavkovnemu pozivu
50,000 delavcev v čikaškem okrož-
ju. Dalje je rekel:

"Drugo nam ne ostane kakor
štrajk. Bojevali se bomo do skraj-
nosti. Gospod Gary in ves svet
spozna jutri našo silo. Mi ne po-
jdemo v boj zavezanimi očmi;
dobro smo premislili vse in za-
snovali našo kampanjo in zmaga
bo naša."

Čikaški šef policije je namestil
600 policajev v South Chicago.

Gary, Ind., 21. sept. — Tukaj
se je začel štrajk že v soboto zve-
čer. Ko so delavci zapustili to-
varne, so vzeli s seboj orodje in
delavsko obleko in izjavili so, da
v ponedeljek jih ne bo več na delo.

Na tisoče delavcev je zadnje dni
izmenjalo liberti-bonde in vojno-
hranilne znamke v bankah; to do-
kazuje, da se delavci pripravljajo
na dolgo bitko, če bo treba.

McKeesport, Pa. 21. sept. — Žu-
pan George H. Lysle je sinoči pre-

povedal shod delavcev, ki se je
imel vršiti v tem mestu. Delav-
ski voditelji izjavljajo, da se bo
shod vseeno vršil pozneje. Župan
je zapisel 3000 pomožnih poli-
cajev v službo.

Youngstown, O., 21. sept. — Tu-
kaj so se danes vršili veliki de-
lavski shodi. Trgovci so zavar-
ovali svoje prodajalnice proti iz-
gredom. Družbe izjavljajo, da ne
bodo najemale stavkokazov, če de-
lavci ostanejo na štrajku.

Cleveland, O. 21. sept. — Na
konvenciji premogarjev v tem
mestu je bila predložena resolucija,
da se premogarji pridružijo
jeklarskim in železarskim delav-
cem v velikem boju.

Pueblo, Colo., 21. sept. — Kra-
jevne oblasti so najele tisoče špe-
cijalnih policajev in deputijev.
Stavka v tukajšnjih tovarnah bo
popolna.

New York, 21. sept. — Elbert
H. Gary, predsednik jeklarskega
trusta, je večerjaj nekam izginil in
nihče ne ve, kje je.

Chicago, 21. sept. — Meščanski
dnevnik so prinesli vest, da so u-
radniki jeklarskih družb v čika-
škem okrožju "prepričani", da
bo zaštrajkalo le 10 do 25% de-
lavcev in vsled tega da bodo obra-
tovali tovarne.

(Take vesti se bodo zdaj ponav-
ljale dnevno. Kapitalistični de-
viki bodo lagali o stavki, da se bo
kar kadilo; delavstvo, ki hoče sa-
mo sebi dobro, se ne sme ozirati
na omenjene liste. Op. ur.)

New York, 21. sept. — W. B.
Rubin, glavni odvetnik jeklarskih
in železarskih organizacij, je izja-
vil v soboto zvečer, da organiziran
kapital mora priznati organizi-
rano delavstvo. Ako neče kapita-
lizem priznati organiziranega
delavstva, bo moral priznati or-
ganiziran mob.

"Igralei na Wall Streetu ne
smejo misliti — je nadaljeval Ru-
bin — da bodo vse večne čase
igrali s človeštvom. Njihova opo-
zicija proti organizaciji delavcev
in zlasti njihovo brbljanje o "od-
prti delavnici" je le kritje njiho-
vih manipulacij. Ljudstvo mora
vedeti resnico o štrajku. Upamo,
da v par dneh uvedemo preiskavo
in prisilimo Garyja, Morgana in
druge magnate, da povedo, kako,
kje in kdaj so si prisvojili svoja
bogastva in da li je njihovo poslo-
vanje postavno. Prišel je čas, ko
mora tudi delavstvo imeti svoje
zastopstvo v industriji. To še ni
socializem. Ako pa socializem,
boljševizem, I. W. W. — izem in
drugi "izmi" najdejo široka po-
ta v Združene države, tedaj bo to
krivda jeklarske korporacije, ki
neče priznati organiziranega
delavstva."

Vladno posredovanje.
Washington, D. C. — V soboto
se je izvedelo, da se predsednik
Wilson trudi na vse načine, da bi
odvrnil stavko v jeklarski in že-
lezarski industriji. Predsednik je
poslal Bernarda M. Barucha h
Garyju, da ga pregovori za seste-
nek z zastopniki jeklarskih uni-
j, ali poskus je bil brez uspeha. Ga-
ry se neče ganiti. Delavski de-
partment vlade je tudi skušal in-
tervenirati v soboto in večerjaj, to-
da zaman. Gary je gluh in slep.

Večera sta konferirala Fitzpat-
rick in Gompers in po konferen-
ci je dejal Fitzpatrick, da so de-
lavci izžepali vse, kar so mogli za
odvrnitev stavke in zdaj ima Ga-
ry besedo.

531,893 delavcev v velikem boju.
Slednja tabela prikazuje število
jeklarskih in železarskih delavcev
(številk se nanašajo na statisti-
ko koncem leta 1918):

United States Steel korporacija	288,710
Bethlehem Steel	93,000
Midvale Steel & Ordnance	40,000
Cruible Steel	35,000
Jones & Laughlin	20,000
Republic Iron & Steel	14,688
Youngstown Sheet & Tube	13,500
Lackawanna Steel	12,015
Inland Steel	12,000

Skupaj 513,893

Mesta, kjer se vrši veliki štrajk.

Čikaško okrožje: Chicago, štiri
družbe, 3300 delavcev; S Chien-
go, osem družb, 16,450 delavcev;
Gary, Ind., sedem družb, 18,000
delavcev; Indiana Harbor, Ind.,
šest družb, 12,000 delavcev; East
Chicago, Ind., štiri družbe, 3000
delavcev; Hammond, Ind., sedem
družb, 9000 delavcev; Joliet, Ill.,
pet družb, 17500 delavcev; Mil-
waukee, Wis., ena družba, 3000
delavcev; Evanston, ena družba,
800 delavcev.

Pennsylvania: Pittsburgh, Bes-
semer, Cochran, Munhall, Ran-
kin, Etna Homestead, McKees
Rocks, Greenville, Steelton, Mo-
nessen, New Castle, Sharon, Ne-
ville, Braddock, Donora, Allen-
town, Farrell Clairton, New Ken-
sington, Scottsdale, Vandergrift,
Hyde Park, Leechburgh, Cam-
bridge, Peneoyd, Elmira Heights,
Bethlehem City, Versailles, So-
lehanon, Wehrem, Ellsworth, Mil-
lerton, Johnstown, Woodlawn, Bris-
tol, Roanoke, Sharon, Reading.

Ohio: — Cleveland, Columbus,
Zanesville, Niles, Youngstown,
Mingo Junction, Bellaire, McDo-
nald, Salem, Cambridge, New
Philadelphia, Canal Dover, Can-
ton, Wellsville, Martins Ferry,
St. Charles, Steubenville.
(Dolge na 2. strani, 6. kolona)

LONDONSKI LISTI OBOŽU- JEJO LLOYDA GEORGA, DA JE ZAVAJALEC.

London. — "Times" obožuje
angleško vlado, da zavaja in sle-
pi javnost. Naznanjeno je bilo, da
je vrhovni svet v Parizu sprejel
predlog za izpraznitev Rusije in
londonski listi zdaj vprašujejo,
zakaj ameriški in francoski dele-
gati zahtevajo naznanilo in kaj
je bilo pravzaprav sklenjenega v
tem oziru.

RUDARJI ZAHTEVAJO, DA SE KUPIJO RUDNIKI.

Konvencija premogarjev v Cleve-
landu je odobrila načrt za
nacionaliziranje.

SOLASTNISTVO DELAVCEV.

Cleveland, O. — Konvencija
zdrženih premogarjev je odobrila
načrt za nacionaliziranje pre-
mogovnikov. Po tem načrtu kupi
zvezna vlada vse privatne rove na
temelju vrednosti, ki jo določi po-
sebna vladna komisija. Vlada ope-
rira rove in uprava rofov mora
biti v rokah posebnega odbora, v
katerem imata vlada in premogar-
ji enako število zastopnikov; ravn-
no tako imajo premogarji enako
zastopstvo v odboru, ki bo reguli-
ral mezde in druge pogoje dela.

V načrtu je tudi nacionalizira-
nje premogovnikov v Kanadi. Ru-
darji se zavezujejo pomagati že-
lezničarskim organizacijam, da
zadnje dosežejo poddržavljenje že-
leznic po Plumbovem načrtu, a v
zameno pomagajo železničarji ru-
darjem v boju za nacionaliziranje
rofov. Konvencija je sprejela na-
črti soglasno. Mednarodni odbor
U. M. W. of A. je dobil nalogo, da
izdelata zakonsko osnovo naciona-
liziranja in jo spravi pred kong-
res.

Konvencija je dalje sprejela re-
solucijo, ki zahteva, da se vrhov-
nemu sodišču odvzame oblast pro-
glasiti zakone neustavnim. Dru-
ga resolucija zahteva, da mora ge-
neralni poštar Burleson odstopiti.
Tretja resolucija poziva kongres,
da se prekliche začasni vojni zakon
proti špiomski in da se izpustijo
iz zapore Debs, Mooney in ostali
politični jetniki.

Premogarji so dalje sklenili, da
bodo podpirali gibanje za organi-
ziranje kooperativnih prodajalnic
in zahtevajo poddržavljenje hladil-
nic za živila. Nadalje zahtevajo,
da kongres zavzame predlog sena-
torja Myersa, ki je naperjen pro-
ti časopisju v neangleških jezikih.

PRVO GLASOVANJE O MIROV- NI POGODBI TA TEDEN.

Washington, D. C. — Zadnji te-
den se je vršilo le čitanje mirov-
ne pogodbe v senatu; zborovanje
je bilo tudi pretrgano dva dni za-
rad slavnosti ob prihodu genera-
la Pershinga v glavno mesto. Ta
teden pride prvo glasovanje o do-
datku k ustavi lige narodov, ki
ga je predložil senator Moses. To
glasovanje menda pokaže, da li
bo opozicija lahko dosegla svoje
spremembe ali ne.

Senator Johnson, ki je imel
zadnje shode v Minnesoti se je
vrnil v Washington.

PREPIS MED NIZOZEMSKO IN BELGIJO.

London, 22. sept. — Uradno se
poroča iz Berlina, da je razdor
med Belgijo in Nizozemsko blizo.
Belgijski poslanik je zapustil Ha-
ago in Nizozemski je tudi odšel do-
mo.

ZMAGA STAVBINEKIH DE- LAVCEV V CHICAGO.

Chicago. — Poleg tesarjev in
mizarjev so dobili \$1 na uro tudi
drugi izočni stavbinski delavci
kot železostavbeniki, zidarji, stro-
kroverji, električarji itd. Stavka
je zdaj končana na vsej črti in
stavbinski delavci se danes vrnejo
na delo.

50,000 DELAVCEV ZA- STAVKOVALO V ANGLIJI.

Kovinski delavci so šli v boj za
povišanje plače.

HENDERSON PREDSEDNIK ORGANIZACIJE.

London, 21. sept. — 50,000 ko-
vinarjev, ki so člani kovinarske
organizacije, je zaštrajkalo. Ko-
vinarji zahtevajo povišanje plače.
Stavbinska obrt bo vsled stavbe
silno prizadeta, kajti v dotičnih
kovinskih tovarnah in livarnah se
izdelujejo večinoma cevi, šlehi
itd.

Arthur Henderson, delavski po-
slanec v parlamentu, je predse-
dnik kovinarske organizacije.

SPORAZUM MED ITALIJO IN SRBIJO

Pričela so se direktna pogajanja
med obema državama.

ZDR. DRŽAVE MORAJO BITI ZADOVOLJNE.

Pariz, 22. sept. — Iz uradnih
krogov se poroča, da se je dosegel
sporazum med Italijo in Srbijo
glede Jadranskega vprašanja in
da bodeta ti dve države sami reši-
li to akutno točko. Kakor je Tit-
toni izjavil, da Zdr. države ne bo-
do mogle nasprotovati, ako bodo
Jugoslavlani zadovoljni.

Premier Clemenceau in Lloyd
George sta se izjavila napram
Titttoniju, da bo Wilson moral bi-
ti zadovoljen, kakorkoli koli spo-
razum se bo dosegel.

Direktna pogajanja so se že pri-
čela. Trumbić zastopa Srbijo in
Imperiali Italijo.

Vsi italijanski delavski listi za-
govarjajo jugoslovanske zahteve
in naravnost omenjajo, da si Ita-
lija gradi novo pot do vojno, ako
bo sovražna Jugoslaviji.

Francija in Anglija sta tudi za-
dovoljne s temi pogajanjmi.

LETALCI SO SE PRIDRUŽILI D'ANNUNZIJU.

Ženeva, 21. sept. — Iz Trsta po-
ročajo, da je škvadron letalcev
zapustil italijanska tla in odplul
na Reko, kjer so se letalci pridru-
žili d'Annunziju. Dalje je presto-
pilo na d'Annunzijevo stran de-
set pomorskih enot, ki so bile po-
slane iz Trsta s poveljem, da pre-
ženejo upornike z Reke, Jugoslo-
vani koncentrirajo svojo četo na
meji blizu Reke.

Rim, 21. sept. — Ministrski
predsednik Nitti je priznal večerjaj
v nižji zbornici, da je položaj na
Reki zelo slab. Obljubil je, da bo
vlada zadržala demonstracije po Ita-
liji, ki se vrše v prid d'Annunzi-
ja.

SAVEZNICI NABERILI TOPO- VE NA REKO.

London, 20. sept. — Poveljniki
zavezniskega brodograja v Reškem
zalivu so po konferenci v Opatiji
namerjali topove na Reko. Brez-
lična nemška depeša, ki se opira
na poročilo iz Ljubljane, pravi,
da so zavezniki poslali d'Annunzi-
ju ultimatum, da mora v 24. u-
rah zapustiti Reko.

Ženeva. — "Corriere Della Se-
ra" poroča, da je d'Annunzio iz-
javil v petek: "Nihče na svetu
nas ne izžene z Reke. Borili se
bomo do konca in jaz sem prišel
sem umret. Imam preveč vojakov
in tiste, ki jih ne potrebujem sem
odpusil. Italijanske bojne ladje v
reški luki so pod mojo kontrolo.
Jaz sem absolutni gospodar na
Reki. Italijani ne bodo napadli
svojih bratov."

VREME.

Deloma oblačno in hladno; ju-
tri jasno. Severozapadni vetrovi.
Solčni vzhod 6.37 a. m., zahod
6.48 p. m.

PRISTANIŠNI DELAVCI NO- ČEJO NAKLADATI STRE- LJIVA ZA SIBIRIJO.

Seattle, Wash. — Tukajšnji
pristanišni delavci so z odobri-
tvijo centralnega delavskega sve-
ta obvestili lastnike parnikov, da
ne bodo nakladali na ladje streli-
va in orožja, ki je namenjeno v
Sibirijo. Zastopniki unije izjav-
ljajo, da je tako delo kršenje de-
lavskega čarterja v mirovni po-
godbi.

FRANCOSKI DELAVCI ZA SOCIALIZIRANJE.

Generalna Delavska Zveza je na-
stopila za preobrat gospodar-
skega sistema.

SOLIDARNOST Z RUSKO RE- VOLUCIJO.

Lyons, Francija, 21. sept. — Na
zaključni seji konvencije Gene-
ralne Delavske Zveze v tem mestu
je bila sprejeta resolucija, ki za-
hteva socializiranje industrij v
Franciji kakor tudi rudnikov,
bank, vodnih sil in prometnih
sredstev. Resolucija se glasi, da
socializiranje pomeni, da produ-
centi in konzumenti posedujejo
vsa sredstva za produkcijo.

Dalje se delegatje sprejeli resol-
ucijo, v kateri izrekajo solidar-
nost z revolucionarno Rusijo. De-
legatje so obodili reakcionarno
postopanje entente in naslovili za-
hteve na zavemizške vlade, da se
tako sklene mir z ruskimi revo-
lucionarji.

REKORD VIŠINE V POLETU.

Minneapolis, N. Y. — Letalec Ro-
land Rolph je dosegel rekord viš-
ine, ko se je 18. t. m. dvignil s
tukajšnjega letalskega polja 34-
500 čevljev visoko v zrak v 78 mi-
nutah. Dosegel je višino šez 17
milj. Prejšnji rekord višine je do-
segel francoski letalec Casale, ki
se je v juniju t. l. dvignil v Pa-
rizu 33,136 čevljev visoko v zrak.
Topolmer na Rolphovem letalu
je kazal 43 stopinj mraza pod nič-
lo, ko je dospel letalec v omenje-
no višino.

100,000 MESTNIH USLUŽBEN- CEV V NEW YORKU V ORGA- NIZACIJI.

Policaji in ognjegasci so zraven.

New York. — 100,000 mestnih
uslužbenecv se je organiziralo v
petnajstih unijah, ki so združene
v centralni uniji in pridružijo se
Ameriški delavski federaciji.
Zraven so tudi policaji in ognje-
gasci. Uslužbeni bodo zahtevali
povišanje plače. Župan Hyman je
še izjavil, da je proti organiza-
ciji uslužbenecv.

TESARSKI DELAVCI V CHI- CACU SO ZMAGALI.

Chicago, Ill. — Stavbinske druž-
be so se podale in zadnji petek
so podpisale s tesarskimi organi-
zacijskimi pogodbami, ki daje tesar-
jem en dolar plače na uro, kakor
so zahtevali. Delavci se vrnejo na
delo 22. septembra. Nova pogoda-
ba je veljavna do 1. junija 1920.

ŠTEVILU MRTVIH V TEXASU NARASTE NA TISOČ.

Corpus Christi, Tex. — Število
mrtvih vsled poplave obrežja: ki
jo je povzročil morski vihar 14.
sept., bo kmalu doseglo tisoč.
Dnevno najdejo veliko število no-
vih mrtlic. Po vsem opustošenem
obrežju je razglašeno obredno stan-
je.

Irci nočejo topov brez granat.

Dublin. — Vojna ministrstvo
je ponudilo mestoma Nenagh in
Tipperary na Irskem dva nemška
kanona za spomin, dobilo pa je
odgovor, da kanona ne sprejme-
ta: ako sta v dobrem stanju in če
se zraven pošljejo tudi potrebne
granate.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Augusta 30-19) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovito jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

KAPITALISTIČNA "SOCIALIZACIJA".

Dnevno časopisje je prineslo vest te dni, da je neki Goldsmith, posestnik tovarne za izdelovanje zlatnine v New Yorku, ponudil svojim delavcem tovarno, da jo naj vzamejo v svojo posest in operirajo kakor znajo in morejo. Ponudil se je tudi, da jim bo on pomagal upravljati tovarno šest mesecev brezplačno. Delavci so namreč zahtevali povišanje plače za 25% in 39urni tedenski delavnik, ali velikodušni gospodar je odgovoril, da jim rajši prepušči vse, kakor da bi sprejel zahteve. Delavci so pa odklonili ponudbo in vztrajajo pri svoji zahtevi. — Listi, ki so prinesli to vest, dostavljajo, da so delavci najbrže videli neko fotodramo, ki pokazuje, kako je lastnik tovarne za glasovirje prepustil tovarno delavcem, ki so pa kmalu naredili takšno zmešnjavo v tovarni, da so končno morali lepo prositi lastnika, da naj vzame tovarno nazaj, njim pa dovoli, da ostanejo še nadalje samo hlapci.

Ne vemo, kaj je resnice na gornji vesti, vemo pa, da je omenjena fotodrama, ki jo kažejo v kinematografskih gledališčih, samo tenka nit v debeli vrvi propagande, ki ima namen "prepričati" ljudstvo, kako pogubonosni je socializem. Vemo tudi, da se je zgodilo že nekaj slučajev, ko so podjetniki pričeli "deliti" kontrolo z delavci in temu pravijo "industrijska demokracija".

Ce je gornja vest resnična, tedaj so delavci naredili čisto prav, da so odbili ponudbo za posest tovarne. Delavska posest ene same ali recimo par tovarnic pomeni toliko, kakor če bi posadil vrtnico v veliko goščavo trnja in ji ukazal: Na, zdaj pa rasti in cveti! Ker bi vrtnica naravno usahnula, potem bi bil "dokaz" tukaj, da vrtnica sploh ne more rasti nikjer — kajne!

Dajati delavcem tovarne za poskušnjo, da se bo videlo, kako se obnese industrijska demokracija, je humbug. Delavci ne morejo drugače operirati podjetja kakor kapitalisti dokler obstoji kapitalistični sistem; delati morajo dobiček, če hočejo uspevati in tekmovati, ako pa delajo izgubo, morajo propasti. In če se bi kje naredil tak poizkus v svrhu, da "delavci pokažejo, česa so zmožni", je gotovo, da bi močnejši kapitalisti hitro stisnili preizkuševalno podjetje in potem bobnali, da "delavci ne znajo nič in da je socializem zopet ponesrečil".

Socializem nikjer ne uči, da naj bodo delavci absolutni gospodarji v tovarni, v kateri delajo, ali da naj bo rudnik lastnina tistih rudarjev, ki kopljejo rudo v njem, ali da gozdarji posedujejo šume. To bi bila anarhija. Socializem zahteva, da so vse tovarne, vsi rudniki, vse železnice in parniki in vsa druga sredstva, ki služijo produkciji in distribuciji ter izmenjavanju skupna posest vsega delavskega ljudstva, ki voli krajevno in centralno upravo produkcije in distribucije. To je industrijska demokracija. Delavci volijo upravitelje industrij in odločujejo o svojih delovnih razmerah, niso pa absolutni lastniki podjetja, pri katerem so vposleni; lastnik je vsa družba in ta skrbi, da tistim, ki delajo za družbo, ničesar ne manjka.

Republičanska ideja v stari domovini. — Socialistični dnevnik "Naprej" v Ljubljani je 28. avgusta t. l. priobčil na prvi strani znano Čikaško izjavo, na kateri temelji gibanje Jugoslovanskega Republičanskega Združenja v Ameriki. Kolikor nam je do sedaj znano, je še ni objavil noben drugi list v stari domovini. Tako je naša ideja prodrla med rojaki v Sloveniji. "Naprej" pravi v komentarju: "Ameriški sodrugji so izdali nekaj mesecev po izbruhu ruske revolucije leta 1917 naslednji velepomembni oklic, ki je obenem važni prispevek k zgodovini naših bojov za narodno in socialno osvoboditev jugoslovanskega ljudstva. Zavezniske države so se medtem močno odtujile mirovnim samoodločevalnim načelom ruske revolucije; vodilne miali tega oklica postavljajo pa vzlic temu pravi temelj povoljni rešitvi jugoslovanskega problema."

Kako se smeši! — "Uradni zapisnik" o zaslišanju deputacije J. R. Z. v senatu, ki ga je priobčila Pirčeva "Domovina", je grdo zavijanje resnice. Slovenski prevod je že tak, da je (oprostite, da se izrazimo po Pirčevo) za prasce krmiti! Zdi se, da si je Pirc zato naročil zapisnik, da je zbral stenografske napake, katere je s svojo škandalozno slovenščino še povečal. On misli, da je s tem osmešil deputacijo, toda smeši le sebe.

DOPISI.

Clinton, Ind. — Tukajšnja naselbina je bila še pred nedolгим časom mala neznatna vasica na deželi. Toda v zadnjem času se je pa pričela zelo širiti in je že precej veliko mesto. Hlase rastejo, kot gobe po dežju.

Delavci, v veliki večini premogariji, se vedno naseljujejo in si grade svoje domove. To pa največ radi tega, ker je v okolici kakih 20 premogorov in si vsakdo misli, ako izgubim delo v enem, grem v drugega. Od marca meseca so vsi rovi delali jako slabo; po en ali dva dni v tednu in nekaj tednov smo sploh popolnoma počivali. Delavstvo je v ogromni večini občutilo vse sladkosti brezdelnosti, katero smo imeli za plačo za vse živte, katere smo prinašali za poraz srednjeevropske avtokracije. Nekateri so žrtvovali življenje in kri na bojni fronti, drugi pa doma z nadčloveškim delom in denarnimi prispevki. Z eno besedo rečeno, vse smo bili pripravljeno žrtvovati samo v ta namen, da triumfira demokracija. Razumeli smo, da se bje boj za ljudsko svobodo ter za pravice zatiranega naroda. Kako smo bili veseli, ko smo svedeli, da so se centralni zavezniki podali in da je poražena avtokracija. Norjeli smo takorekoč veselja in smo imeli najslabše upanje, da se bomo odpočili od groznega dela in truda in da se bomo enkrat pošteno nastili ter da bomo uživali pravice, za katere smo toliko žrtvovali in se neustrašeno borili.

Toda bili smo razočarani. Star pregovor pravi: Obljubiti in storiti je preveč. In ta pregovor se je tudi uresničil in sicer do pičice. Delavstvo si je pridobilo svobodo in pravice, toda ne za se. Dobili smo počitek, in sicer tak, kakoršnega ni nihče zaslužil.

Kdo se pa briga za delavstvo? Komu je kaj mar ubogi delavec, ako tudi umira pomanjkanja in gladi? Niti enega koraka niso storili, oni, kateri so nam vse obljubovali, v prid delavstva, za omejitve brezmejnega izkoriščanja in odpravo veleprofitarstva. To nam jasso priča sedanja neznosna draginja, katero imamo kot plačilo za vse žrtve, katere smo morali žrtvovati v zadnji vojni. Nekateri gospodje imajo polna usta raznih obljub, kadar potrebujejo delavce in s katerimi namečejo peska v oči delavcem. In teh obljub se delavstvo oprijemlje, kot utopljenec slamnatke bilke.

Tako se je vedno delalo z delavstvom in se bo še, dokler bo vladal sedanjí družabni sistem in dokler ne bodo delavci spoznali prave krivce vseh svetovnih igitig. O domovina, mili kraj! Toda, delavci, kje je naša domovina? Mi jo nimamo, ne tukaj, ne tam onkraj Oceana. Vseposvodi si mora služiti svoj borni kruh in sicer krvavo. Pravice nimaa nikjer nobene. Ravno toliko dobička imaa, ako se bojuje za domovino, kot če bi se bojeval za one svetnike, katerih ni ne tukaj ne tam! To nam dokazuje zadnja vojna dvajsetega stoletja.

Kaj ima delavstvo od te vojne v Ameriki? Nič. Kaj ima delavstvo v starem kraju od vojne? Zopet nič. ITD.

Ako prekopneš enega tirana s prestola, spleza devet drugih nazaj na tron, kateri niso nič boljši od prvega in tako pride delavstvo iz dežja pod kap. Boj za pravice bi se moral vršiti po vse drugačem sistemu in po drugih načrtih, od katerega bi v resnici imelo ljudstvo koristi in ne samo nekateri privatni velepodjetniki, kateri si polnijo svoje blagajne na račun zatiranega delavstva. Ta boj bi se moral vršiti v resnici v imenu kulture in izobrazbe ter napredka, za pravo demokracijo, ne pa še za večjo avtokracijo, kot je bila poprej.

Ni pa več daleč zopetni boj, pred katerim se že tresejo nekateri dalekovidni veljaki. — Poročevalce.

Chicago, Ill. — Zadnjo nedeljo sem imel čast biti gost znane slovenske naselbine Waukegan, Ill. Tamošnja podružnica Jugoslovanskega Republičanskega Združenja št. 14 je priredila zabaven večer, ki je nad vse pričakovano dobro uspel. Prav ko imeli, da so napisali nad vrata pri vходу v dvorano, da naj se gostje dobro prepašejo, da ne popokajo sme-

hu. Najzanimivejši je bilo pač cirkus, v katerem se je našlo vse kar je smešnega na svetu. Imeli so divjega moža iz Afrike, ki je jedel surovo meso štirinajst dni pred priredbo, da je bil bolj divji. Bilo je kač iz južne Amerike, medvedov a severnega tečaja in bogisgavedi kaj še vse, vsaj ne vem vsemu imena. Ako si se zaljublil, si lahko pisal po šaljivi pošti, ki so točno dostavljala vsa pisma brez cenzure. Plesa je bilo dovolj, godba pristna kranjska harmonika, da so te kar pete srbele, kadar si prišel na plesišče. Vodja cele priredbe je bil znani prvobornilec waukegenkega napredništva br. Martin Judniš s celim štabom adjutantov, umetnikov, klovnov, dirigentov, polikajev itd. Naj ne pozabim omeniti, da je ilustraciji preskrbel naš somišljenik br. Louis Grebene, za feldmaršala je pa bil naš zunanji br. Skala.

Veliko krivico bi delali važnim faktorjem, ako bi pozabili omeniti slavne kranjske klobase in "kufe", katerega je servirala gospa Skala s pomočjo rojakinje iz Škofje Loke, katere ime sem pozabil v svoji nebeški ginjenosti, naj mi torej ne zameri. Iz kuhinje se je prišlo v pivnico, o kateri se pa žalibog dandanes ne more veliko govoriti, iz znanega razloga tuša je suša, pa naj si bo volja še tako dobra.

Kakor rečeno, je bilo dovolj vsakojakega plesa in dobre kranjske godbe. Pri tem se je plesalo sveda "pouštertane", "šotik" in vse druge starokranjske plesse, da smo se v resnici nebeško zabavali. Kaj takega v resnici še ni bilo! Od kakih dvanajstih se je vnela huda bitka pa ne s pestmi, pač pa s konfetijem, da je bilo groza, kdor se še ni nikdar preje smejal se je nasmajal v soboto oziroma v nedeljo zjutraj. Bilo je tako lušno, da je divji mož v osebi prijatelja Kogovška dezertiral iz kurnika in prišel plesat med civilizirane ljudi, kar mu je sveda sodnik Zupančič odpustil po kratki razpravi. Pozabil sem omeniti, kakšno saržo je imel br. Mahnič, vsekakor je pa bil dostojanstveno napravljen s cilindrom na glavi, da se ga je vsakdo bal. Gospa Mahničeva je bila voditeljica vinčerk, ki so stregle gostom z grozdom itd.

Pa kaj bom skušal pripovedovati, ko se ne da, kadar se v Waukeganu kaj priredi, tja pojdite in prepričali se boste kaj se pravi "good time."

Da smo bili pa bolj jezični nama je, "Gajžli" in meni, postregla z dobrim domačim jezikom in z masleno štruco še popoldne gospa Zupančičeva, kar ji nikdar ne pozabiva. Kaj ne, da ne, "Gajžla"! S čim nam je pa postregel kučigazda Zupančič, nočem omeniti na tem mestu, ker se dandanes ne ve, kje so vse špijoni, pa vse eno "shake hands, we shall see you again."

Ko se je zabava končala ob kakih štirih zjutraj nas je odpeljal "divji mož". Hlano število ne omenjam, ker bi lahko prišel gospodar v nepotrebne neprimlik, pač pa vem, zakaj je bil on lahko divji mož. Od kakih šestih zjutraj sem bil tako korajžen da bi bil lahko sam predstavljaj divjega moža. Prepričan bodi, divji mož, da tudi tvoji "grehi" ne bodo pozabljeni. Au revoir: Komurkoli pripovedujem v Chicagi o tisti tekočini, nikdo ne verjame. Naslova jim pa sveda ne dam — sebičen sem — pa mislim, da tebi tako prav.

Ob desetih popoldne v nedeljo se je končala tisoč in ena noč, meni je pa bilo grozno žal, da tako hitro. Upam, da kmalu zopet kaj priredite s sličnim programom.

Naselbina Waukegan je vzornaselbina za Slovence marsikje jih je po številu več, a nimajo ničesar, da bi se postavili, kakor se postavi Waukegan s svojim kranjskim slovenskem domom.

Poleg tega se je pa naselbina dobro postavila pri prvi kampanji prostovoljnega narodnega davka J. R. Z. in prepričani smo, da ne zaostane pri drugi.

Do svidenja! — Frederic Zalaznik.

Nemška skupščina spreminila ustavo.

Berlin. — "Tageblatt" poroča, da je odsek za zunanje stvari v narodni skupščini sklenil razveljaviti 61. točko nove nemške ustave na zahtevo zavezniških vlad. Dotična točka je določala, da Avstrija lahko pošlje svoje zastopnike v nemški parlament.

Konvencija zdr. premogarjev v Clevelandu.

Osmi in deveta seja.

Cleveland, O. — Na osmi seji seji je bila še vedno v razpravi zadeva ilinojskih delegatov, katerim je odsek za poverilnice odklonil sedež na konvenciji. Poleg drugih govornikov je zagovarjal te delegate tudi Aleks Howat iz Kausasa, ki je tudi stavlil protipredlog, da se prizna delegati. V svojem govoru je omenil, da člani krajevnih podružnic, katerih poslovnice so bile preklicane, niso nobeni zločinci, ampak bjevali so se proti izkoriščanju premogovniških operatorjev v gotovih okrajih Illinoisa. Te premogarije je primerjal v svojem govoru s prvimi ameriškimí revolucionarji. Nadalje je rekel: "Jaz sem uradni organizacije "United Mine Workers of America" že od leta 1903, toda do sedaj še nisem zahteval niti enkrat preklica poslovnice katere krajevne podružnice te organizacije. Predno bi zahteval preklic podružnične poslovnice, katere člani so zvesti in dobri člani, bi raje videl vse premogovniške operatorje v peklu." Po teh besedah je nastal velik applavz v vsej dvorani. Nadalje je obsojal tudi avtomatično kazen v sedanjí pogodbi, katere je povzročila vse nemire med ilinojskimi premogariji. Ravno ta odločba da je takorekoč pristo voljo premogovniškí operatorjem pri nastavljanju delavcev. Rekel je: "Ilinojski premogariji so bili bolj izkoriščani, kot bi bilo treba. Oni nimajo nobenega namena, da bi uničili organizacijo, ker niso tako zlobni. Nekateri pravijo, da moramo imeti disciplino v organizaciji, ker v nasprotnem slučaju trpi organizacija. Toda ne smete slepti sami sebe. Nihče pa še ni omenil, da bi morali ravno uradniki poznati več discipline. Ali kdo že kaj takega sliši? Čas je pravice." — Nadaljeje omenil, da so ravno premogariji oni, kateri bodo odločevali o organizaciji in isto vodili, ne pa uradniki. To ne velja samo za uradnike v Illinoisu, ampak za vse uradnike naše organizacije. Jaz bi raje videl, da bi mi delali kakše predpise premogovniški operaterji kot pa uradniki premogovniške organizacije. Čas je prišel za premogarije, da se vzdignejo in zahtevajo svoje pravice." — Nadalje omenil, da so ilinojski premogariji stopili v stavko radi tega, ker so lastniki premogovnih rogov krili pogodbo. Omenil je slučaj, katerega mu je povedal neki premogar iz Illinoisa. Ta premogar je bil odslovljen od dela, njegovo pohištvo in drugo lastnino so mu zgnisli v nek hlev in njegove žene in šestih otrok se je usmilita njegova sestra, ki je tudi poročena. "Premislite samo, kar je skoro neverjetno." Povedal je tudi ime tega premogarija in v kateri naselbini da živi. Ko je Farrington omenil, da bi dotični premogar moral ta služaj naznaniti na pristojno oblast organizacije, je nastal tak šum v dvorani, da ga ni bilo mogoče slišati, kaj je govoril. Howat je nadalje omenil da priznanje teh delegatov na konvenciji bi vzpodbudilo premogarije v Illinoisu k boljšemu delovanju za organizacijo. "Jaz zahtevam," je rekel, "da konvencija prizna te delegate." Ko je neki delegat omenil, da bi bilo to proti ustavi in da naj zavržejo vse konstitucije organizacije, je omenil, da se moramo ozirati pri vseh stvareh na ustavo in ne samo pri nekaterih. "Pokažimo uradnikom, da bodo vodili organizacijo premogariji in ne pa uradniki."

Nato je govoril Harry Fischwick, ki je pobijal Howata, toda ki je prišel govoriti, so delegatje zagnali velik vrtil in mu dajali rane primke. Predsedniku konvencije se je le težko posrečilo napraviti mir. Ko je omenil, da je bil Howat že leta in leta pri "pie counter" organizacije, so prijatelji in somišljeniki Howata zopet protestirali proti takim izrazom. Fischwick je omenil, da on sam ne odobrava avtokratične kazni, toda bilo je potrebno priznati ono točko, da je predsednik kurivne uprave priznal povišanje plače. Omenil je tudi, da se je nekdo na konvenciji izrazil, da so uradniki organizacije po nepotrebnem trosili denar. Rekel je, da kakor hitro zve za dotičnega člana, da bo šel takoj k dotični krajevni organizaciji in zahteval dokaze o tem predbacivanju. Vse čas, ko je

Fischwick govoril je bil velik nemir v dvorani in predsednik je moral miriti delegate. Omenil je tudi, da z raznimi debatami o tej zadevi po nepotrebnem zavlačuje konvencijo in po nepotrebnem trošimo denar. Konvencija stane vsako uro pettisoč dolarjev ali trideset tisoč na dan, kar morajo premogariji iz Zdr. držav in Kanade plačati iz svojega žepa. Na popoldanski seji je omenil, da je krajevna organizacija izključila premogarija Martin Delaneya ter ga kaznovala s sto dolarji globe, ker je pojasnjeval premogarijem, da je ta stavka nepostavna.

Ko je Fischwick zaključil svoj govor, je govoril finančni tajnik ter istotako pobijal Howata izvajauja ter rekel, da ne pričakuje, da bo konvencija pripoznala prizadete delegate.

Nato je bila debata zaključena in oba predloga predlog Farringtona in protipredlog Howata, sta bila dana na glasovanje. Glasovanje je bilo javno. Protipredlog Howata je propadel in Farringtonov predlog, da konvencija ne prizna delegatov onih krajevnih organizacij, katerih poslovnice so bile preklicane, je bil sprejet s 1704 glasovi proti 288.

S tem je bila ta zadeva rešena, katere je trajala dva dni. Prekinila se je samo takrat, ko je prišla v dvorano "Mother Jones," William A. Prosser in gdč. Rose Sullivan, ki so napravili kratke pozdravne nagovore.

DELO ČRNE ROKE.

Chicago, Ill. — V marcu je italijanski veletrgovec Gagliardo dejal: "Vem, da sem odslej mrtev človek. To pomeni, da jim še nočoj padem v pest." Tako je govoril trgovec John Gagliardo, ko so nanj in na njegova brata streljali trije Italijani.

Gagliardo je naznanil napadalec policiji in sodišče je obsodilo Italijana Samuel Criminale, poznane tudi pod imenom Novello, na pet let ječe, ker je preločil svojo obljubo, da se poboljša. Poleg mu je sodišče prisodilo še pet let in osem mesecev radi izsiljevanja.

Zdaj so se šele spolnile Gagliardove preroške besede. Črnorokarji so ustrelili njega in njegovega trgovskega pomočnika Ch. Ramondyja. Gagliardo je bil ustreljen, ko se je nahajal v trgovini Peter Rainera. Ramondy je stal ob tem času zunaj pri vratih in ko je videl, kaj se je zgodilo, je bežal proti avtomobilu, da ubeži črnorokarjem. V tem je porčil strel in Ramondy se je zgrudil mrtev na tla. Ko je dospela policija na lice mesta, ni bilo o morehileh ne duha ne sluha. Okoli stoječi Italijani so izjavili, da ne poznajo morilcev, ki so izvršili najbrznejši morilski napad pribelem dnevu in v sreč italijanske kolonije.

V marcu so črnorokarji napadli Gagliarda, ker jim ni hotel izplačati tisoč dolarjev. Sedanjí napad pa izvira iz maščevanja. Tovariši prejšnjih napadalcev so se maščevali nad trgovcem, ker je svoje napadalec naznanil policiji, ki jih je izročila sodišču.

VELIKA JEKLARSKA STAVKA.

(Nadaljevanje s 1. strani.)
West Virginia: — Wheeling, Chester, Morgantown.

Druga države: Baltimore, Md., Allston, Mass., Waukegan, De Kalb, Ill., Anderson, Ind., Tecumseh, Mich., Worcester, Mass., New Haven, Conn., Trenton, N. J., Fairfield, Ala., San Francisco, Cal., St. Louis, Mo., Louisville, Ky., Detroit, Mich., Buffington, Ind., Syracuse, N. Y., Cherryvale, Kans., Carondelet, Mo., Duluth, Minn., Minneapolis, Minn., Birmingham, Ala., Bessemer, Ala., Kearny, N. J., Welington, Del., Elizabeth, N. J., Quincy, Mass., Bettendorf, Ia., Terre Haute, Ind., Buffalo, N. Y., Indianapolis, Ind., Jeffersonville, Ia., Memphis, Tenn., Harrison, N. Y., Jersey City, Mesaba Range, Pulaski, Graham, Bee Island, Va., Seattle, Wash., Portland, Ore., Pueblo, Colorado.

Pristaniška za nakladanje in izkladanje železne rude, ki bodo tu pridružena: Two Harbors, Minnesota, Duluth, Minn., South Chicago, Ill., Fairport, O., Cleveland, O., Milwaukee, Wis., Gary, Ind., Lorain, O.

Skupaj je prizadetih 161 družb, ki so v trstu jeklarske korporacije (United States Steel Corporation) in 66 neodvisnih družb.

Inozemstvo.

Francoski levicarski napadajo mirovno pogodbo.

Pariz. — Jean Longuet, voditelj socialistične leve v francoskem parlamentu, je izjavil zadnji teden v zbornici, da on in njegovi sodrug ne bodo glasovali za mirovno pogodbo, ki predstavlja "mir nasilja, večjega nasilja kot ga kdaj more prinesiti boljševizem."

Spartakovski nemiri v Bruselju.

Kodanj. — Zadnje dni so se ponovili spartakovski izgrezi v Bruselju. Poučeni boji se ponavljajo.

Francoski nadomestijo Angleže v Kavkazu.

London. — Britiške čete izpraznjujejo Kavkazijo. Nadomestijo jih francoske čete, ki zasedajo Armenijo in okupirane dežele na Kavkazu.

Francoski okupirajo Bolgarsko?

Pariz. — V soboto je poročal Echo de Paris, da pojdete izbrale francoske čete na Bolgarsko v "policijske svrhe."

Avstralija ratificirala mirovno pogodbo.

Melbourne. — Avstralski parlament je ratificiral mirovno pogodbo z Nemčijo.

Živezni izgrezi v Berlinu.

London. — Iz Berlina poročajo, da so bili tam zadnje sredo večji živezni izgrezi. Vojaštvo je moralo narediti mir.

Poljaki zasedli kijev-petrogradsko železnico.

Curih. — Iz Varšave javljajo, da so poljske čete zasedle železnico, ki drži iz Kijeva v Petrograd. Prekoračili so reko Berezino.

Obravnava proti ekskajzerju.

London. — "Mirror" poroča, da je generalni pravnik Gordo Hewart dogotovil vse potrebno za proces proti Viljemu Hohenzollernu. Kraj obravnave še ni določen.

Petlura tepen v Ukrajini.

London. — Boljševiške čete so potpisile Petlurove čete nazaj na ukrajinski fronti in reokupirale Radomysl.

Nemško-francoska železniška svaka.

Pariz. — Na konferenci nemških in zavezniških železniških strokovnjakov je bil sprejet načrt, da bodo vozili potniški vlaki iz Pariza v Varšavo skozi Strassburg.

Ali je samo slepilo?

London. — "Daily News" je v petek objavila z velikimi črkami, da so vse britiške čete izpraznile Rusijo.

Šest spartakovcev usmrčenih v Monakovem.

Monakovo, Bavarska. — 19. t. m. je bilo tukaj ustreljenih šest spartakovskih voditeljev, ki so bili na čelu rebelnega gibanja ob času sovjetske vlade na Bavarskem. Ustreljeni so Fritz Seidl, Josef Seidl, Siekerhofer, Wild, Purzel in Fehmer. Drugih sedem je bilo obsojenih na 16 let ječe.

Izgrezi v Barceloni.

Madrid. — V Barceloni so zopet izbruhili delavski nemiri. Vlada je poslala tja 1500 vojakov.

Ogrski diktator se preseli.

Bazel. — Iz Budapešte javljajo, da namerava diktator Stefan Friedrich preseliti svojo vladu v Stuhlweissenburg.

Japonski deportirali Američana.

Tokio. — Polleja v Jokohami je prišla in deportirala Jamesa E. Tobinso na njegovo ženo pod obtožbo, da sta razširjala boljševizem na Japonskem. Deportirana sta odpotovala v Šangaj.

D'Annunzijsva tragikomedija.

Rim. — Kakor pišejo tukajšnji listi, je bil D'Annunzio bolan, ko je prišel s svojimi "križarji" na Reko, kljub temu je šel na balkon in izgovoril pred veliko množico ljudstva na trgu sledeče: "Jaz, prostovoljec in ranjen bojevnik, apeliram na Hugovo Francijo, Miltonovo Anglijo in Lincolnovo Ameriko ter kot tohna pravega sentimenta vsa Italijanska ljudstva proglasim aneksijsko Reke k Italiji."

Poročilo Williama C. Bullitta

O POLOŽAJU V RUSIJI, KI JE BIL ZAMOLČANO V PARIZU.

(Dalje.)

Komunistična stranka ali prejšnja boljševiška je jako močna. Vsled zavezniške blokade in intervencije so nastale močne opozicijske stranke. "Desni" socialni revolucionarji in menjševiki začasno podpirajo komunistično stranko. Obe stranki sta izdali protest proti blokadi in intervenciji, ter pomoči protisovjetskim vladam od strani zaveznikov in drugih pridruženih držav. Voditelja teh dveh strank, Volksi in Martov, zahtevata takojšnjo odpravo blokade in sklenitev miru.

Nasprotniki omenjenih strank so edino "levi" socialni revolucionarji in anarhisti, kateri navijajo komunistično stranko, posebno še Lenina in Čičerina. "plačane buržoazijske žandarje entente." Ti napadajo komunistično stranko radi tega, ker je vzpodbujala razne industrijske večake, strojnike in druge udeležnike, pripadnike buržoazijske stranke, da naj vzamejo ponujena domro plačana mesta od sovjetske vlade. Napadajo sovjetsko vladu, ker ima v sovjetski armadi buržoazne častnike in komunistično stranko, ker se trudi za sklenitev miru. Zahtevajo, da se pomori takoj vse buržoazije in takojšnjo napoved vojne vsem nerevolucionarnim vladam. V svojih napadih izjavljajo, da bi morala ententa poslati svoje čete dalje v notranjost Rusije, kar bi povzročilo revolucijo po vsej Evropi.

V komunistični stranki sami je več frakcij glede na zunanjo politiko; toda to še ni povzročilo nobenega osebnega spora ali da bi se pričela stranka cepiti. Trockij, razni generali in teoristi so mnenja, da bi morala reči armada toliko časa nadaljevati s svojim pohodom, da izrove bolj drastično intervencijo od strani zavezniških držav in verjamejo v računajo na splošno revolucijo v Franciji in Angliji. Toda ta različna mnenja nimajo nobenega posebnega vpliva na mlado bojevitno armado.

Dočim je Lenin, Čičerin in masa komunistične stranke na stališču, da je najvažnejše sedaj, da se reši v prvi vrsti proletarijat v Rusiji sami in proletarijat v Evropi pred izstradanjem, medtem ko bi taktika radikalec mogoče koristila revoluciji, toda prav malo, ker bi vlada Zdr. držav vsprlo splošne revolucije odpovedala vsako nadaljnjo pošiljanje živil v Evropo.

Radi tega priporočajo, da se stopi v prijateljske stike z Zdr. državami, akoravno potom kompromisov. Leninaova moč v Rusiji je tako velika, da mu mora Trockij in njegovi privrženci hoteti ali nehoti slediti.

Lenin je praktik in je na prvem stališču z ozirom na politično življenje Rusije. On pripozna potrebo kompromisov in sicer s socialističnega stališča in čuti, da jih mora delati; pripravljen je tudi da izvrši nekatere kompromise.

Poleg koncezij, katere je že dal so sledeči: Zavrgel je načrt, za nacionaliziranje zemlje in sklenil, da se ista razdeli med pripadajočim ljudstvu; ustanovitev hranilnice, katere plačujejo tri odstotke; izplačanje vseh inozemskih dolgov in odločil se je, da da koncezije, ako je treba, da dobi potrebni kredit v inozemstvu.

Z eno besedo, Lenin je pripravljen odstopiti od svojih teoretičnih načrtov na vsej črti in je pri volji se pogajati z zapadnimi državami potom kompromisov. Razmere so prisilile Lenina, da je sprejel moj načrt, katerega sem mu predložil za časa mojega bivanja v Rusiji, da poda natanko uradno poročilo o stališču sovjetske vlade. Nasprotniki mu je Trockij in nekateri generali, toda brez vsake velike težave je dobil poročilo v centralnem izvrševalnem odboru sovetov in poročilo, katero je izdelal in mi izročil, je bilo končno sprejeto brez vsakega odpora.

Ko sem razpravljal o pogojih z voditelji sovjetske vlade, sem izpovedal in prepričan sem z moje stališča, da to niso minimalni pogoji sovjetske vlade."

(Dalje prih.)

Dobre zdravila za žene.

To je kar se lahko reče eno od najboljših zdravil za žene. ki se jih morajo poslužiti ženske žene in dekleta kot sredstvo za hitro in trajno odpravo vseh izkušnjah nerodnosti, ki se tičejo svojega spola. Ime tega zdravila je

Severa's Regulator

(Severa's Regulator) in prostor kjer ga dobite je v vsaki lekarni. Seveda morate zahtevati pravega in odkleniti vse penarske, kajti le na ta način ste lahko sigurni, da dosegate najboljši in najhitrejši vseh. Cena \$1.35 in 5c davka.

SEVERA'S REGULATOR
COLUMBIA, IOWA

NAZNANILDO IN ZAHVALA.

S tužnim sreem naznanjam vsem sorodnikom, znanem in prijateljem žalostno vest, da je nemila smrt pretrgala nit življenja našemu nad vse preljubljenemu sinčku

EMIL S. DROBNICHU

dne 14. septembra, 1919 v starosti 5 mesecev in 14 dni. Pokopan je bil dne 15. sept. t. l. Najsrčnejša hvala botrom Georgu Drobniču in Mariji Jackson, ki sta ga obiskala pri mrtvaškem odru. Počivaj v miru naš težko pozabljeni sinček, lahka naj ti bude svobodna ameriška zemlja. Žalujejo ostali: Joseph in Ana Drobniči, stariši. P. O. Box 427, Beaverdale, Pa.

POZOR SLOVENKE!

Slovenec se želi seznaniti v svojo ženo s dekletom ali tudi vdovo z enim otrokom v starosti od 24 do 34 let. Sem star 34 let in imam malo farmo v prijaznem kraju. Ako katero veselijo življenje na farmi naj mi piše in ako le mogoče priloži tudi svojo sliko, katero na zahtevo vrnem; za tajnost se jamči. Pišite na naslov: Slovenec 35, upravništvo Prosvete, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Sept. 22-23-24-25).

IŠČEM PRIJATELJA

Peter Završnika, doma iz vasi Virlog, občina Stara Loka pri Škofji Loki. Pred par leti je odšel od tu nekam v Indiana County, Penna., in sedaj pa ne vem kje se nahaja. Ujudo prosim cenjene rojake če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, ako bo pa sam čital tak oglas naj se mi nemudoma prijavi. Imam nameren zanj pismo od matere iz stare domovine. Moj naslov je: John Langerhole, RFD No. 2, Box 72, West Newton, Pa. (Sept. 22-23-24).

RAD BI IZVEDEL.

za bivališče svojega prijatelja Rudolfa Graja po domače Grajskaf, doma iz Novega Kota, občina Drama, okraj Kočevje. Rojake ujdudo prosim če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani ali pa naj se mi sam prijavi na moj naslov: Anton Turk, P. O. Box 105, Ironton, Minn.

RAD BI IZVEDEL

za svojega brata Mike Chernelieh, pred tremi leti sva bila skupaj na Dalas, Iowa. On je šel potem nekam v Pennsilvanijo in sedaj ne vem kje je. Cenjene rojake prosim če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani ali pa naj se mi sam prijavi. Moj naslov je: Frank Chernelieh, R. F. D. No. 3, Box 106, Irwin, Pa.

ZOPER BOLEČINE NA JETRIH RABITE

LAXPHYLIN
ničesar boljega na svetu. Celo zdravljenje, šest skodeli, \$10.45, ena skodelica \$2.05 in takto vred. Prodaja edine Laxal Medicines Co., 156 Laxal Bldg., Pittsburgh, Pa.

NAPRODAJ JE

Columbia Graphophone Agency, skupno s prodajalno zlatnine in druge muzikalne instrumente. Proda se ker lastnik gre v večjo trgovino, Box 1000, Springer Adv. Agency, Pittsburgh, Pa.

Za v stari kraj.

V stari kraj se more potovati. Potni listi se zopet lahko dobe. Vsak teden odpluje po eden ali več parnikov Francoske družbe s starokrajskimi potniki. Tako odpljuje:

- 20. sept. parnik—La Touraine.
- 24. sept. parnik—La Lorraine.
- 4. okt. parnik—Niagara.
- 8. okt. parnik—France.
- 14. okt. parnik—Rochambeau.
- 16. okt. parnik—La Savoie.
- 20. okt. parnik—La Touraine.
- 29. okt. parnik—La Lorraine.
- 4. nov. parnik—France.

Za vsak parnik imam še nekaj kart naprodaj. Kdor se ima potni list in hoče hitro odpotovati, naj pride na moj naslov kakšne štiri dni pred odhodom parnika, s katerim želi potovati.

POŠILJANJE DENARJA.

Hitro, zanesljivo in poceni morem poslati denar v stari kraj. Vsaka pošiljatev je zavarovana proti izgubi.

100 kron za	\$ 2.80
200 kron za	5.50
500 kron za	13.00
1,000 kron za	25.50
5,000 kron za	125.00
10,000 kron za	250.00

1,000 Lir za	110.00
50 Lir za	5.00
100 Lir za	11.40
500 Lir za	55.00

Denar pošiljate po Money Order, ali American Express Money Order, ali pa po Bank Draftu.

POTNI LIST. — Onim, ki nočejo sami imeti te sitnosti, preskrbim tudi potni list.

LEO ZAKRAJŠEK,
NE WYORK, N. Y.
70—9th Ave.

POZORI! POZORI!

Izšel je novi obširni cenik Domačih Zeliščnih Zdravil (priporočenih po šupniku Kneippu)

Poleg vsakega zdravila je na kratko razloženo, za kaj in pri kateri bolezni se rabi.

Ta cenik bo vodnik k Vašemu zdravju. Pišite ponj še danes. Polijem ga brezplačno.

MATH. PEZDIR,
Box 772, City Hall Sta.
NEW YORK, N. Y.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate s njenimi idejami, podpiraj trgeve, ki oglašajo v Prosveti. — V salogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIE,
Marion, Pa.

NASVET

kako se kuha doma pijača? Iz našega hmelja in malta si po naših navodilih vaakteri prav lahko naredi 10 galonov prave pive za \$2.25 v vse kraje Unije. Za pristnost i nkačkovost jamči tvrdka:

FRANK OGILAR,
6401 Superior, Cleveland, O.

NAPRODAJ.

Dobrodoča trgovina in mešnica, \$600.00 do \$800.00 tedenskega prometa. Želim prodati do 1. oktobra, ker grem v drugo trgovino. Oglasite se pri:

M. C. EKENDAH,
9700 Ave. "L", So. Chicago, Ill.

JUGOSLOVANI POZOR! LAHKO NEKAJ PRI-SLUŽITE.

Ta velika tvrdka PAN MOTOR COMPANY in še druge tovarne se nam zdi, bodoče pravilne mesto St. Cloud, Minn., eno med velikimi industrijskimi mesti na severozapadu v nekaj letih. To reč mi imamo še 120 hišnih stavbiš (lotov) na prodaj v bližini te velike avtomobil tovarne, po nizki ceni, kar mi smatramo za zelo izvrstno dobro kupčijo in jih ponujamo na hitro prodajo. Na stotine Jugoslovancev je že kupilo zemljišča tukaj. Mogoče, da si kupite tudi vi eno lot. Za nadaljša pojasnila obrnite se ustmenno ali pa pišite na A. J. ARLIO, agent, Room 27, First National Bank Building, St. Cloud, Minn.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 8. aprila 1904.

Izhaja 17. junija 1907 v dravni Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

GLAVNI ODBOR ZA DOBO 1919-1922.

Izvrševalni odbor,

UPRAVNI ODBOR.

FREDSIEDNIK: Vincens Canjar, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PODPREDSEDNIK: Anton Hrust, Box 146, Cananburg, Pa.
TAJNIK: John Verduhan, 2706 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
TAJNIK BOLNIŠKEGA ODBELKA: Paul Burger, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAGAJNIK: Anton J. Teshoven, Box 1, Clara, Ill.
UPRAVITELJ GLASILA: Fulu Codina, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODBOR.

Jaka Ambrošič, predsednik, Box 351, Cananburg, Pa.
John Underwood, 498 May St., Springfield, Ill.
Martha Schmalzer, Box 276, Baraboo, Ohio.
Joe Radlich, Box 432, Smithton, Pa.
Frank Samrak, 2600 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODBOR.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Burger, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHOVNO OKROŽJE: Rudolf Pisterich, Box 406, Bridgeton, Pa.
Anton Radlich, Box 75, Wick Haven, Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šuler, Box 194, Orest, Kan., in Jugoslaviji.
Leo Kibor, Box 546, Gilbert, Minn., in evropski.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovich, predsednik, 19017 Waterloo Rd., Collingwood, Ohio.
Jakov Ambrošič, 418 Plover St., Evelyn, Minn.
Joe Kalan, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincens Canjar, Jaka Ambrošič in Matt Petrovich.

IZVRŠITVENI ODBOR.

FREDSIEDNIK: Frank Ajel, 2104 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Jaka Trudi, Box 101, Lawrence, Pa.
Jaka Oros, 548 Englewood, Detroit, Ohio.
Joe Stok, 1101 E. 95. St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovik, 1846 So. Radio Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 5502 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jaka Završnik.

POZORI! — Vse denarne pošiljatev in stvari, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jedrskega odbora, naj se pošilja na naslov: John Verduhan, 2706 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse udarne kobilice pošiljate naj se pošilja Paul Burgerju, takšno kobilico oddate v gl. uradu.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošilja M. Petrovichu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi pitalci na gl. porotni odbor se naj pošilja na naslov: Jaka Ambrošič, Box 351, Cananburg, Pa.

Vse pritožbe proti izvršitelju glavnega odbora se naj pošilja predsedniku nadzornega odbora Vincens Canjarju.

Vsi dopisi in drugi opisi, namena, oglaš, naročila in opisi vseh, kar je v zvezi s glavnim jedrom, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Rojaki Pozor!
Zelo važno! — Čitajte!

Po dolgi in teški borbi imate sedaj zopet polnopravno hitro in zanesljivo pomagati trpečim svojem v stari domovini, če njim pošljete denarno pomoč s posredovanjem splošno priznane

EMIL KISS BANKE.

To je neposredna zveza na Kranjsko, Štajersko, Spodnjo Koroško, Istrijo, Primorsko, Dalmacijo, Hrvaško, Slovenijo, Bosno in Hercegovino in s denarnim savdom

"PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA U ZAGREBU"

VEDNO NAJNIZJE DNEVNE CENE.
VEDNO TOČNO IN HITRO IZPLAČEVANJE.
PRI VEČIH SVOTAH POSEBNO NIZKA CENA.

Vse denarne pošiljatev se jamčeno.
PRODAJA PAROBRODNIH LISTKOV V VSE KRAJEVROPE.

Predno se podate na potovanja, vprašajte se tvrdno za potrebna pojasnila in navodila. V slučaju potovanja vam ta tvrdka preskrbi potrebne protire, da ji dopolnjete aro. — Vse potrebna pojasnila glede potovanja se dajejo osebno in plačano brezplačno. Rodite vedno zelo opretni in ne poskušajte tu in tam s pošiljanjem denarja v stari kraj, temveč se vedno zaupno obrnite na stare in vsesilno priznane tvrdke, katere pošilja še na DVAJSET let denar v Vaše stari domovine in katere naslov je:

Emil Kiss, bankir,

133 Second Ave. cor. 8. St.

NEW YORK, N. Y.

Plačamo po 4% obresti na hranilno vlogo.

Vstanovljena 1898. Posluje pod državnim nadzorstvom.

CENA KRONAM VEDNO FADA.

Sedaj je mogoče pošiljati denar v stari domovino in sicer na Slovensko v kronah, v kraje zasedene po Italijanih pa v lirah.

Sedanja cena so s poštnino vred:	
100 kron.....\$ 2.70	1000 kron.....\$ 23.80
300 kron.....\$ 7.35	5000 kron.....\$119.00
500 kron.....\$12.20	10000 kron.....\$238.00

Potuje se tudi lahko v stari domovino, toda parniki so prenapolnjeni; tisoč ljudi čaka na prostor, a parnikov je za sedaj le kaj malo, zato je bolje, da vaakdo malo potrpi, da se razmere zboljšajo.

Za pojasnila pišite na:

FRANK SAKSER,
22 Cortlandt St., New York, N. Y.

10 kuba elevnih
BOLGARIJSKIH CAJNIIH TABLET
proti zaprtim stano samo pet dolarjev,
proti boljšim deset dni. Dveč 24c posreboj
Kot kaban \$1.84.
Marvel Medicines Co., No. 8, Marvel Bldg.
P. O. Box 963, Pittsburgh, Pa.

SLUŽBA.

Išče se hišnik (janitor) za urad Slovenske narodne podporne jednote. Zgledite se v gl. uradu na 2657-2697 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NAPRODAJ JE

Štirisobna hiša; kopalnice in letna kuhinja v pritličju. Proda se po zelo nizki ceni. Oglasite se ob večerih, ali pa v nedeljo pri: 3231 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill.

NAROČNIKOM V POJASNILO.

Za oglase so odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejmemo od njih nobene odgovornosti. Vsek kdor kaj kupi in oglašev in če mu ni všeč naj sam sebi pripiše. Vsa odgovornost in posledice naj nosi vsek sam. Upravništvo liste

